

Anmeldelser og litteraturnyt

Ved stud. mag. Jørgen Peder Clausager, kandidatstipendiat, cand. mag. Ole Degn, stud. mag. Lars Dybdahl, overarkivar, dr. phil. Vagn Dybdahl, lektor, dr. phil. Jens Engberg, arkivar, cand. mag. Ib Gejl, arkivar, mag. art. Chr. R. Jansen, amanuensis, cand. mag. P. C. Willemoes Jørgensen, professor, dr. phil. Tage Kaarsted, arkivar, cand. mag. Finn H. Lauridsen, dr. phil. Johannes Lehmann, amanuensis, cand. mag. Niels Lund, amanuensis, cand. mag. Johan P. Noack, afdelingsleder, cand. mag. Helge Paludan, amanuensis, dr. phil. Henning Poulsen, landsarkivar, dr. phil. Anne Riising, bibliotekar, dr. phil. Helge Søggaard, universitetsadjunkt, mag. art. Leo Tandrup, arkivar, cand. mag. Paul G. Ørberg.

Danmarkshistoriens blå bog. 1680 danske mænds og kvinders levnedsløb fra Ansgar til vor tid. Udgivet af Krak under medvirken af Palle Birkelund, Finn Hilsted, Ib Koch-Olsen, Jørgen Paulsen. (1971). 467. s.

Et biografisk leksikon med biografierne i et regi som den Blå bogs – det er en god idé. Og man skal nok vare sig en smule for at misforstå den. Det er nemlig ikke et leksikon til erstatning for noget som helst. Det er et kompendium af eksisterende, opsat i et fast skema. Det har ingen henvisninger – ellers ville det være svulmet over alle bredder og have været et ganske andet arbejde at lave, og det har været omfattende nok. Der er væsentlige mangler i rækken af biografere. Hver bruger vil ret let kunne finde sine og ligeså let kunne argumentere for, at netop de burde have været med. Blå-bog-mønstret (enkelte har lidt egentlig »tekst«) gør en del af oplysningerne noget uanvendelige, i al fald direkte fra bogen, fordi de faktisk kræver en kommentar. Og en-

delig bevirker selve grundlaget – de eksisterende værker – at der ikke, for så vidt angår den ældre portion af galleriet, kan være taget hensyn til nyere forskningsresultater. En detalje, som det for mange benyttede ville have været af overordentlig værdi at kunne slå efter, er oplysning om efterladte papirer, som Dansk biografisk Leksikon har det. Her havde man kunnet række en virkelig hjælpende hånd, fordi mange af de medtagne, især naturligtvis fra dette århundrede, først ad åre vil komme i en ny udgave af DBL. Og oplysningen kunne have været skaffet, uden at arbejdet var vokset væsentligt. Rigsbibliotekaren kunne have medvirket i talrige tilfælde.

Når disse ting er taget frem, og flere kunne findes ved nærmere eftersyn, så må de dog ikke fordunkle den kendsgerning, at der er kommet et ganske praktisk og fikst værk ud af det – og smukt tillige med gode småbilleder à la Dansk biografisk Håndleksikon. Om det så var nogen nødvendig nyskabelse, er et spørgsmål. Det vil egne sig til hjemmebrug, til hastige konstateringer af data, udgi-

velsesår for bøger og værker – og ægteskabers antal og hustruers og mænds herkomst. Det vil være tilstrækkeligt for mange. De, der virkelig skal bruge biografisk stof, må gå andre steder hen; men dem er der, nok med fortsæt, heller ikke tænkt på her.

Finn H. Lauridsen

P. H. Sawyer: The Age of the Vikings. Second Edition. (Edward Arnold, London, 1971). 275 s., xiv tavler.

»The main argument of this book is that the Scandinavian activity of the Viking period is not so much inexplicable as misunderstood«. Således indleder Peter Sawyer, der for nylig er blevet professor ved universitetet i Leeds, sin *The Age of the Vikings*, der udkom første gang i 1962. Bogen vakte dengang mere opmærksomhed og diskussion, end det er de fleste videnskabelige værker beskåret. Den fik straks en central placering i debatten, og Sawyer tilkommer utvivlsomt en ikke ringe del af æren for, at vikingetiden i det seneste årti er blevet så grundigt debatteret, som tilfældet har været. Enhver, der har villet ytre sig om emnet, har måttet tage stilling til hans teser, og han har provokeret adskillige til stillingtagen. Det provokerende er et fremtrædende træk ved bogen, der frimodigt sætter spørgsmålstejn ved alle de mest veletablerede trossætninger om vikingetiden, men det er at miskende Sawyer, hvis man tror, provokationen er noget mål i sig selv for ham. Han skal tages gravalvorligt, også hvor han tager fejl.

Sawyer's udgangspunkt er, at han ikke er tilfreds med de hidtidige forklaringer på vikingetiden, eller rettere med det forhold, at ingen har ment at kunne præstere en fyldestgø-

rende forklaring, først og fremmest på omfanget af vikingernes togter og kolonisering i Vesteuropa. Han underkaster derfor den hidtidige opfattelse af vikingetiden en sønderlemmende kritik, begynder med at behandle kildegrundlaget og viser, hvorledes misforståelserne groft set skyldes mangelfuld kildekritik, og derpå søger han at skitsere en ny opfattelse af vikingetidens begivenheder og sammenhænge. Man kan kort resumere modtagelsen af førsteudgaven således, at Sawyer's destruktive arbejde, hans kritik af den hidtidige brug af kilderne og de opfattelser, som denne brug havde resulteret i, stort set vandt anerkendelse og accept, medens hans konstruktive bidrag mødtes med mere behersket begejstring. Specielt hans benyttelse af det numismatiske materiale og af det lingvistiske stof gav anledning til skarp kritik; Sawyer måtte høre for ikke at leve op til sine egne høje kildekritiske mål.

Den nye udgave afspejler dette forhold ret nøje. Introduktionen og det mesterlige kapitel om de skriftlige kilder, som man læser med stigende fornøjelse, jo mere ens eget kendskab til stoffet fordybes, er medtaget uden ændringer, og der er kun ganske minimale ændringer i kapitlerne om det arkæologiske kildemateriale og om byer og handel. I de øvrige kapitler har Sawyer taget hensyn til den fremførte kritik og på mange punkter taget ved lære. Kapitlet om skibene bærer således præg af hans forbedrede kontakter med dansk forskning, og det samme gør behandlingen af Trelleborgene. Udnyttelsen af møntfundene er blevet mere forsigtig, og det er interessant at bemærke, at den bolinske tolkning af nedlagte skatte som vidnesbyrd om urolige tider og overfald er blevet